

Oppsummering av resultater for plastvareprodusentaksjonen

Landsdekkende fylkesmannsaksjon 2017



KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Einar Knutsen

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Håkon E. Larsen

M-nummer

740

År

2017

Sidetall

12

Miljødirektoratets kontraktnummer

-

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Håkon E. Larsen

Tittel - norsk og engelsk

Oppsummering av resultater for plastvareprodusentaksjonen

Sammendrag - summary

Hensikten med aksjonen var å få en bedre oversikt over bransjen og hvilke miljøutfordringer bransjen har, og at bransjen selv får en økt bevissthet rundt miljøregelverket.

I aksjonen er det rapportert 107 kontroller av virksomheter som produserer plastvarer. Mange av virksomhetene har mangler i arbeidet med miljørisikoanalyser, avviksbehandling og substitusjon av kjemikalier. Funnene tyder på at mange virksomheter innen denne bransjen ikke prioriterer nødvendig kunnskap og kompetanse på regelverket som er laget for å beskytte det ytre miljøet.

4 emneord

plastvare, tilsyn, fylkesmannen, utslipp

4 subject words

plastic, inspection, county governor, emissions

Forsidefoto

Forsidefoto: Miljødirektoratet

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunnen for aksjonen	3
1.2 Mål for aksjonen	3
1.3 Tema for aksjonen	3
2. Sammendrag av resultatene	4
3. Praktisk gjennomføring	4
3.1 Omfanget av aksjonen	5
3.2 Valg av virksomheter for kontroll	5
3.3 Gjennomføring av kontrollene	5
4. Resultater	6
4.1 Alvorlige brudd på regelverket	7
4.2 Utslipp til omgivelsene og renseanlegg	7
4.3 Kjemikalier	8
4.4 Avfall	8
4.5 Miljørisikoanalyse og avviksbehandling	9
5. Måloppnåelse for aksjonen	9
6. Oppfølging?	9

1. Innledning

I 2016 gjennomførte fylkesmannen en landsdekkende aksjon for å kontrollere produsenter av varer basert på plast og glassfiber. Kontrollene rettet seg mot bruk og lagring av kjemikalier, lagring og levering av avfall, utslipp til omgivelsene og viktige aspekter i internkontrollen.

1.1 Bakgrunnen for aksjonen

Produksjon av varer basert på plast og glassfiber (plastvareprodusenter) er en bransje med mange ulike aktører (f.eks. spesialkompositter til offshorenæringen, strømmaster, hyttetoiletter, vannrør og matemballasje).

Hensikten med aksjonen var å få en bedre oversikt over bransjen og hvilke miljøutfordringer bransjen har, og at bransjen selv får en økt bevissthet rundt miljøregelverket. Vi ønsket å få kunnskap om utslippene og aktørenes håndtering av avfall, og vurdere om det er behov for mer kartlegging av utslippene. Vi vil at aksjonen skal sikre mer lik praksis for regulering og at behovet for tillatelser til denne bransjen vurderes.

1.2 Mål for aksjonen

Mål

Hovedmål

- Kontrollere etterlevelse av miljøregelverket.
- Øke virksomhetenes kunnskap om regelverket og konsekvensene for miljøet, og bidra til at de overholder miljøregelverket.
- Få en god oversikt over denne bransjen:
 - Er det utslipp som medfører forurensning til omgivelsene?
 - Kontrollere et større antall virksomheter som ikke har hatt tilsyn tidligere.
 - Vurdere om flere virksomheter trenger tillatelse.

Delmål

- Etablere samarbeid med bransjeorganisasjonene.
- Utarbeide/oppdatere veiledningsmateriell til bransjen.

1.3 Tema for aksjonen

Aksjonen hadde følgende hovedtemaer for tilsynene:

- 1) Informasjon om virksomheten
- 2) Kjemikalier/miljøgifter
 - a) Hvordan velger virksomheten kjemikalier?
 - b) Kjenner de til hvilke miljøgifter som kan være i kjemikaliene?
 - c) Hvem kjøper de kjemikaliene fra? Egenimport?
 - d) Har virksomheten vurdert substitusjon?
 - e) Hvordan lagres kjemikaliene?

- 3) Avfallshåndtering
 - a) Lagring og leveringsplikt farlig avfall
 - b) Ulovlig avfallsbehandling, for eksempel brenning av avfall
 - c) Ulovlig lagring av avfall på bedriftsområdet med fare for lekkasjer til vann og grunn
- 4) Utslipp til omgivelser
 - a) Luft (støy, lukt, behov for tiltak, målinger, naboklager)
 - b) Støy (behov for støykartlegging, støytiltak, naboklager)
 - c) Vann (utslipp av kjemikalier, oljeutskiller)
- 5) Internkontroll
 - a) Risikovurdering ytre miljø
 - b) Avviksbehandling

2. Sammendrag av resultatene

I aksjonen er det rapportert 107¹ kontroller av virksomheter som produserer plastvarer. Mange av virksomhetene har mangler i arbeidet med miljørisikoanalyser, avviksbehandling og substitusjon av kjemikalier. Ved noen av kontrollene ble det konstatert avvik på utslipp til ytre miljø, herunder noen virksomheter som brenner eget næringsavfall. Mange virksomheter har mangelfull oversikt over farlig avfall som oppstår i virksomheten og mangler rutiner for lagring og levering av dette avfallet.

Funnene tyder på at mange virksomheter innen denne bransjen ikke prioriterer nødvendig kunnskap og kompetanse på regelverket som er laget for å beskytte det ytre miljøet.

Kontrollene viser ikke behov for å regulere flere virksomheter med tillatelse etter forurensingsloven. Basert på resultatene er dette en bransje som har tilstrekkelig regulering gjennom forurensningsloven og tilhørende forskrifter - det er etterlevelsen det skorter på.

3. Praktisk gjennomføring

Aksjonsgruppen var sammensatt av:

- Håkon E. Larsen (leder), Miljødirektoratet, produkttilsynsseksjonen
- Poul Byskov, Miljødirektoratet, industritilsynsseksjonen
- Helle Marie Fageri, Miljødirektoratet, seksjon for lokal forurensning
- Solvår Reiten, Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
- Tonje Johnsen, Miljødirektoratet, juridisk seksjon

¹ Det kan ha vært gjennomført flere kontroller, men resultatene fra disse er ikke registrert innen fristen for aksjonen.

3.1 Omfanget av aksjonen

Aksjonen var aktuell for alle virksomhetene innenfor bransjen, men virksomheter uten tillatelse og virksomheter som ikke før hadde hatt tilsyn, skulle prioriteres. Målet var minst 10 tilsyn pr. fylke.

3.2 Valg av virksomheter for kontroll

Mange virksomheter i bransjen er ikke registrert i Forurensningsdatabasen. Brønnøysundregisteret har registrert ca. 550 virksomheter med NACE-koder knyttet til produksjon av plast, 260 av disse med en eller flere ansatte. I tillegg er det en del virksomheter som benytter plast i produksjon av båter/fritidsbåter og annet flytende materiell.

Virksomheter hvor tilsyn hadde blitt gjennomført i løpet av de siste to årene med samme tilsynstemaer som i aksjonen, skulle ikke prioriteres med mindre fylkesmannen mente nytt tilsyn var viktig.

Miljødirektoratet anbefalte følgende kriterier for utvelgelse av tilsynsobjekter:

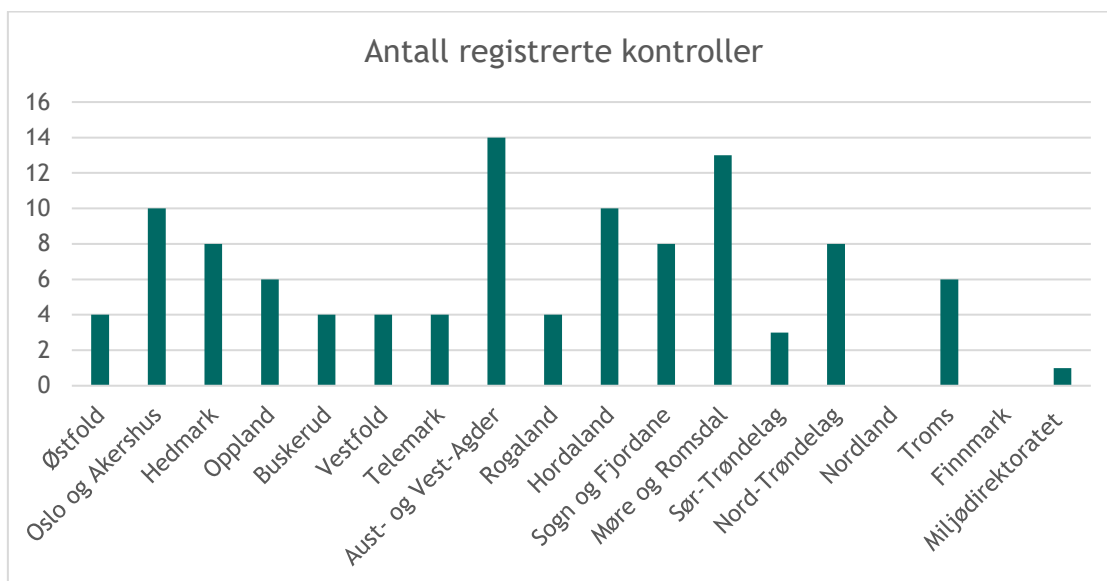
- Virksomheter som ikke er kontrollert tidligere.
- Virksomheter uten tillatelse eller med tillatelse eldre enn år 2000.
- Virksomheter med kjent "konfliktnivå" - eksempelvis naboklager og forsøpling.

Miljødirektoratet ønsket at det ble valgt ut virksomheter som varierte i størrelse.

3.3 Gjennomføring av kontrollene

Uke 45 til 47 i 2016 var satt av til å gjennomføre tilsynene. Flere fylker gjennomførte kontroller ut over avsatt tidsperiode og noen tilsyn ble gjennomført tidlig i 2017.

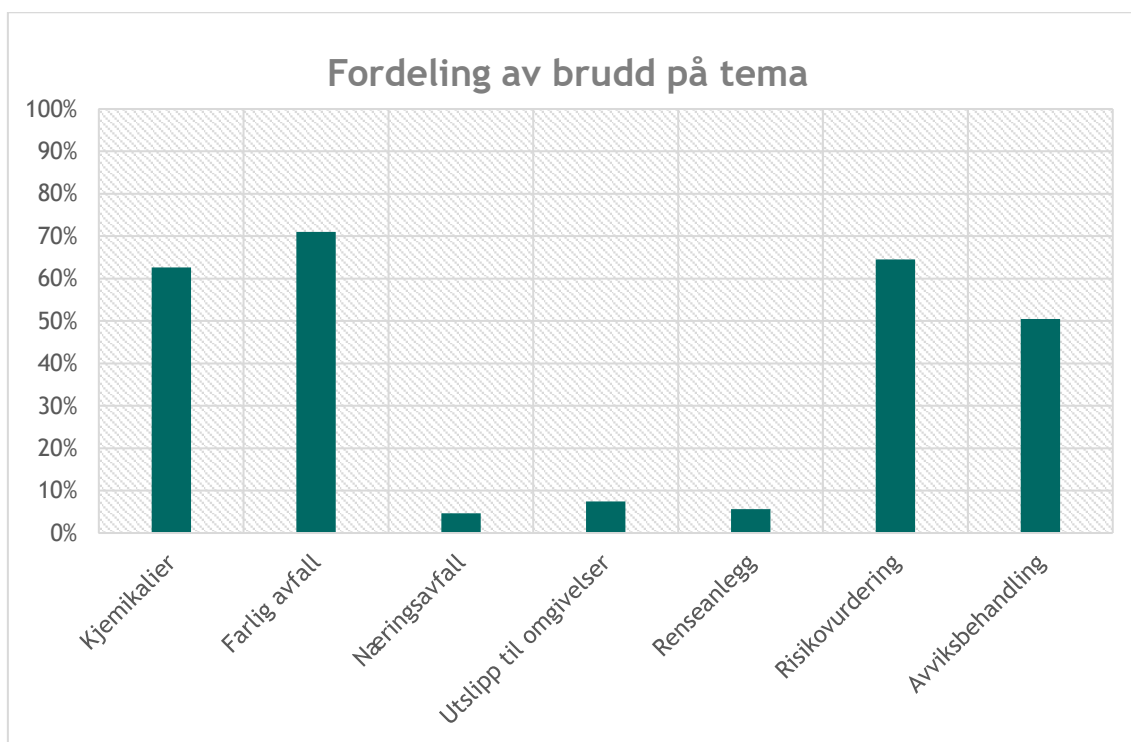
Alle fylkene meldte at de deltok i aksjonen, men det var ikke registrert kontroller i Nordland og Finnmark innen rapporteringsfristen for aksjonen. Miljødirektoratet kontrollerte en av de få virksomhetene som har tillatelse fra Miljødirektoratet. I Figur 1 er det gitt en oversikt over antallet kontroller fordelt på fylkene. Totalt er det registrert 107 kontroller med kontrollresultater knyttet til denne tilsynsaksjonen. Oversikt over kontrollerte virksomheter er gjengitt til slutt i dette dokumentet.



Figur 1: Oversikt over antall kontroller registrert i Forurensning.

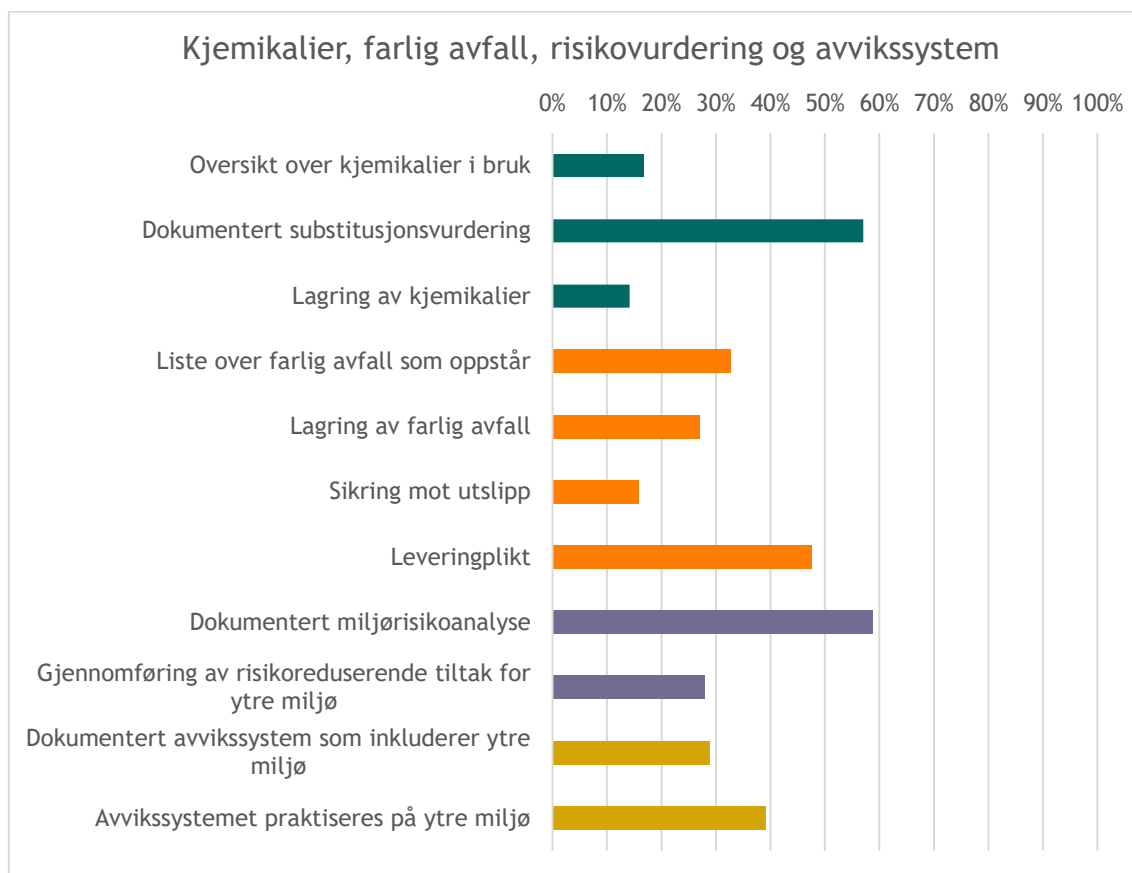
4. Resultater

Resultatene av kontrollene ble registrert i 20 prosjektkontrolltemaer, fordelt på syv grupperinger. Fordeling av brudd på regelverk innen ulike tema er presentert i Figur 2. Her vises det tydelig at det er flest funn innenfor kjemikalier, farlig avfall, risikovurdering og avviksbehandling.



Figur 2: Prosent av tilsynene med brudd på regelverket innenfor de syv temaene i aksjonen.

Figur 3 viser antall prosent av tilsynene der det ble konstatert brudd innenfor temaene kjemikalier, farlig avfall, risikovurdering og avvikssystem.



Figur 3: Prosentfordeling av antall tilsyn med brudd på regelverket innenfor temaene kjemikalier (grønn), farlig avfall (oransje), risikovurdering (lilla) og avvikssystem (sennepsfarget).

4.1 Alvorlige brudd på regelverket

Siden dette er en bransje vi ikke kjenner godt, og som varierer i størrelse og forventet forurensningspotensiale, ble det ikke gitt spesifikke føringer på hvilke brudd som skulle vurderes som alvorlige. Fylkesmannen måtte ved hver kontroll gjøre selvstendige vurderinger basert på Miljødirektoratets veileder.

Ved tre kontroller ble det vurdert at avvikene var å regne som alvorlige brudd på regelverket:

- Manglende miljørisikovurdering - gjentatt funn som ikke var rettet siden forrige kontroll.
- Manglende miljørisikovurdering og avvikssystem ikke etablert.
- Svært mangelfull sortering, lagring, levering og behandling av næringsavfall.

4.2 Utslipp til omgivelsene og renseanlegg

Funnene knyttet til utslipp til omgivelser fordeler seg på:

- Utslipp av plast fra prosess eller vasking av utstyr/gulv til vann/vannforekomst.

- Utslipp av råstoff som har så lav egenvekt at vind kan blåse det ut i miljøet.

Noen virksomheter lar plastholdig vann gå over oljeutskillere, uten at dette gir renseeffekt for utslipp av plast til miljøet/kommunalt nett. Mangelfull oppfølging av oljeutskillere ble konstatert ved tre kontroller.

Det var ikke ventet at denne bransjen skulle ha utslipp som gir negativ påvirkning på miljøet, og det er positivt at det er relativt få funn innenfor dette temaet. Fylkesmannen har ikke vurdert funnene som alvorlige brudd på forurensningsregelverket. Resultatene sier ikke noe om antall kontrollerte anlegg som har installert renseanlegg, men det er funnet få brudd på dette temaet.

Deler av bransjen oppbevarer råvarer og produksjonsavfall slik at det medfører fare for marin forurensning.

4.3 Kjemikalier

Resultatene viser at virksomhetene har relativt god oversikt over kjemikaliene som benyttes og at disse stort sett blir håndtert på en bra måte. Likevel er det alvorlig at over halvparten av de kontrollerte virksomhetene mangler dokumenterte substitusjonsvurderinger. Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe. Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøfarlige kjemikalier skal vurdere substitusjon. Dette har vært et krav lenge, og sett opp mot at de fleste har oversikt over hvilke kjemikalier de benytter, burde substitusjonsarbeidet være enkelt å komme i gang med.

4.4 Avfall

For næringsavfall ble det avdekket brudd hos fire virksomheter på grunn av manglende levering til lovlig mottak, hovedsakelig at avfallet ble levert til transportører uten tillatelse. Det ble gitt to avvik på at virksomheten brant næringsavfall. Det er positivt at de fleste av virksomhetene håndterer næringsavfall på en bra måte, men det er alvorlig at det er avdekket virksomheter som brenner eget næringsavfall.

Nesten halvparten av virksomhetene får brudd på regelverket om levering av farlig avfall. Flere av disse bruddene er knyttet til at leveringen skjer uten at avfallet blir deklarerert, ved at virksomhetene leverer avfallet på mottaksstasjoner som om de er privatpersoner. Dette gir ofte en økonomisk besparelse ved at privatpersoner kan levere farlig avfall til kommunale mottak uten å betale for dette ut over de kommunale avgiftene. På den positive siden gir dette en miljømessig riktig behandling av avfallet, men sporbarheten i avfallsstrømmen blir borte og det gir et urettmessig konkurransefortrinn.

Resultatene viser også at det er et stykke igjen å gå for å få kontroll på hvilket farlig avfall som oppstår, og hvordan dette blir lagret for å sikre at det ikke medfører fare for forurensning.

4.5 Miljørisikoanalyse og avviksbehandling

Om lag 60 % av de kontrollerte virksomhetene mangler dokumenterte miljøriskovurderinger.

Resultatene viser også at 70 % av virksomhetene har et avvikssystem som inkluderer ytre miljø, imidlertid er det kun halvparten som benytter dette systemet i praksis.

Miljøriskovurdering og et fungerende avvikssystem er to grunnsteiner for å identifisere farer for, og å unngå, forurensning. Dersom dette hadde vært på plass hos flere virksomheter kunne med stor sannsynlighet andre brudd på regelverket knyttet til ytre miljø vært unngått.

5. Måloppnåelse for aksjonen

Kontrollere etterlevelse av miljøregelverket

Det ble gjennomført i 107 kontroller i aksjonsperioden.

Øke virksomhetenes kunnskap om regelverket og konsekvensene for miljøet, og bidra at de overholder miljøregelverket

Basert på resultatene fra aksjonen har mange av de kontrollerte virksomhetene fått informasjon om regelverket som gjelder ytre miljø. Særlig informasjon rundt utslipp av plast fra råvarer og produksjon til miljø og faren for å bidra til marin forurensning har vært viktig.

Miljødirektoratet hadde i forkant møte med Norsk industri og det ble utarbeidet et eget faktaark² for aksjonen som kunne deles ut på tilsynene.

Få en god oversikt over denne bransjen

Gjennom aksjonen har vi sett at forurensningspotensialet er begrenset. Vi vurderer dermed at det ikke ser ut til å være noe stort behov for å regulere flere virksomheter med tillatelse etter forurensningsloven³.

Sikre lik praksis i regulering av bransjen på tvers av fylker

Alle fylkene har fått samme underlagsmateriale og det ble gjennomført en felles opplæringsdag.

6. Oppfølging

Fylkesmannen følger opp de virksomhetene som har blitt kontrollert i aksjonen. Det fylkesmannen mener at det er nødvendig med en tilbakemelding etter kontrollen blir det

² <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2016/November-2016/Miljokrav-for-produksjon-av-plastbaserte-produkter/>

³ Det er alltid virksomhetenes selvstendige plikt til å vurdere om de har en aktivitet som krever tillatelse etter forurensningsloven.

vurdert om tilbakemeldingen godtgjør at brudd på regelverket er rettet. Tilsvarende gjelder for Miljødirektoratets ene kontroll.

Vedlegg

Oversikt over registrerte kontroller (sortert på fylke)		
Akershus	Hordaland	Rogaland
Norsk Wavin AS avdeling Høland, Aurskog Høland	INDUSTRIPLAST AS, Askøy	Poly Har avd Hjelmeland (fd. K-Plast), Hjelmeland
Cipax AS avdeling Bjørkelangen, Aurskog Høland	VIKNES BÅT & SERVICE AS, Askøy	Bryne Plast, Time
Bang & Bonsomer (tidligere Normatch AS), Gjerdrum	BACA PLASTINDUSTRI AS, Bergen	Bokn Plast, Bokn
Stela AS, Løken, Aurskog Høland	Brødr. Sunde AS Sundolitt Fjell, Fjell	Comrod - Produksjon av antenner på Tau, Strand
Unica AS - Oppaker ved Funnefoss, Nes i Akershus	PARMA PLAST AS, Fjell	Sogn og Fjordane
Multiplast AS, Ski, Ski	Plastinvent AS, Radøy	Lending Båtbyggeri, Solund
Peko Marine AS, Drøbak, Frogn	Mundal Båt AS, Radøy	Nesseplast A.S, Balestrand
Miko Plast AS - fabrikk, Enebakk	Odda Plast AS, Odda	Norwegian Marine AS, Flora
Nammo Bakelittfabrikken, Aurskog Høland	Skaganeset, Sund	Fiskevegn AS, Selje
Fjeld & Halvorsen AS, Rælingen	Norsk Modell og Formplast AS, Askøy	Saga Boats A.S, Selje
Aust og Vest-Agder	Møre og Romsdal	Årdal Plast AS, Årdal
Fevik Plastservice, Grimstad	JEMAR NORPOWER AS, Kristiansund	Fresvik Produkt AS - fabrikk, Vik
Nor-dan Composites AS - Nordan Båtbyggeri AS, Evje og Hornnes	A-plast AS, Skodje	STRUKTURPLAST AS, Gloppen
Risør plast, Risør	POLYFORM AS, Ålesund	Sør-Trøndelag
Lett Emballasje AS, Risør	Plasto AS, Rauma	Atera Båt - produsent av galssfiber og plast, Meldal
Christensen GRP, Grimstad	PLA-MEK AS, Sykkylven	Urethane Products - glassfiberbedrift, Orkdal
Norsafe AS avd. Akland, Risør	PARTNER PLAST AS AVD ÅNDALSNES, Rauma	Interform plastprodusent, Melhus
Serviteur Bygland AS - plastfabrikk, Bygland	PIPELIFE NORGE AS HOVEDKONTOR, Surnadal	Telemark
CSUB AS - tidl. Sørkomp, Arendal	GS MARINE PRODUKSJON AS, Sande på Sunnmøre	Pipelife Norge avd. Stathelle, Bamble
Egeland Plast AS, Lillesand	Brimer AS, Sande på Sunnmøre	Norsk Formblåsing AS, Notodden

Gyli Plast AS, Søgne	Proas AS, Sande på Sunnmøre	ØPD Solutions AS, Bamble
Spesialprodukter Sør AS, Songdalen	Poly-Har AS avd Vartdal, Ørsta	Oldroyd as, Kragerø
OPS Composite Solutions AS, Kristiansand	PREPLAST INDUSTRIER AS, Fræna	Troms
Umoe Advanced Composites, Kristiansand	REMPRO AS, Stranda	Selfa Arctic AS, Harstad
Drangeid Plast AS, Flekkefjord	Nord-Trøndelag	Lyngen Plast, Lyngen
Buskerud	Tommen Gram Folie, Levanger, Levanger	Haplast Technology AS, Lyngen
Protan AS avd. Lier, Lier	Lycro, Leksvik, Leksvik	Brødrene Sunde Rødskjær, Harstad
ReforceTech AS, Røyken	IV Microplast, Leksvik, Leksvik	Bewi Polar Nordkjosbotn, Harstad
Hurum Plastindustri AS, Hurum	Namdal Plast, Namdalseid, Namdalseid	Arctic plast, Lyngen
Composittech AS, Lier	Viplast, Vikna, Vikna	Vestfold
Hedmark	Induform, Levanger, Levanger	Vestfold Plastindustri AS, Sandefjord
Blowtech GT AS, Kongsvinger, Kongsvinger	Collett Plast, Stjørdal, Stjørdal	Driftsteknikk Industrier AS, Sandefjord
Glomma Fiberplast AS, Vindheiveien, Elverum	Folla Bil og Båt, Flatanger, Flatanger	Iplast, Hof, Hof
Os ID AS, Os i Østerdalen	Oppland	Steni AS, Lardal
Mjøspplast AS, Ringsaker	Hexagon Ragasco, Gjøvik	Østfold
Schütz Nordic AS, Kongsvinger	Fiberprodukt A.S, Sel	Jackson AS, Fredrikstad
Mjøselement AS, Ringsaker	Madshus Biri skiprodusent, Gjøvik	Hasle Arne plastbåtproduksjon, Askim
Sealed Air, Rudshøgda - plastemballasje, Ringsaker	Isoterm plastrør, Ringebu	Katoplast AS, Halden
Norfolier Green Tec AS avd. Folldal, Folldal	PetroPlast, Hov, Søndre Land	High Performance Composites AS, Råde
	Rørsystemer Lia, Sør-Fron	
	OMA Plast AS, Børsvollvegen 175, Vestre Toten	

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring. Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.